

АНА ЗЕГЕРС КАМЕННА ЕРА

Превод от немски: Цветана Узунова-Калудиева, 1980

chitanka.info

Приземи се сполучливо. Нямаше причина късметът да го напусне. Гери усещаше това. Той не знаеше какво е страх. Късметът обича такива хора; Гери беше убеден, че е така.

Парашутът се бе спуснал точно на предвиденото място. На едно запазено от природата за него необрасло с дървета местенце сред гъстата гора... В отговор на неговата заплаха, че ще връхлети със самолета заедно с пътниците върху атомната централа, му бяха изплатили на уговореното място исканата сума.

Сега той трябваше да изчезне. Как, на това се бе научил във Виетнам. Напрягайки всичките си сили, след шест часа път в северна посока можеше да стигне до шосето. На края на гората отскоро имаше просека. Тя не бе нанесена на никаква карта, също както малката ферма, която се рушеше или беше в строеж... На юг, докдето можеше да се стигне по-бързо, отколкото до шосето, група археолози чоплеха почвата на един склон. Наблизо имаше малко изоставено селце. Навярно археолозите отиваха понякога там, за да пийнат нещо или да си приберат пощата.

Гери избра фермата. Беше събрал сведения и навярно знаеше за нея колкото собственикът ѝ.

През последните часове небето бе помрачняло. Бурята се разрази много по-рано, отколкото бе очаквал Гери. Пак невероятен късмет! Да стигнат до някаква цел при буря — те непрекъснато се бяха упражнявали за това в джунглата. Зад него следите му щяха да изчезнат почти веднага и без остатък. Какъв късмет! Той си помисли:

„Ами така е, защото аз не знам какво е страх...“

По-късно цяла армия военни полицаи щяха да претърсват напразно горите наоколо.

Стигна до фермата почти по времето, както го бе предвидил. Фермерът не се учуди кой знае колко, че Гери е дошъл да изсуши прогизналите си дрехи при него. Гери твърдеше, че се числял към археологическата експедиция на юг. Другарите му го изпратили до станцията на шосето, за да продължи оттам с автобуса до града, откъдето трябвало да купи един камион. Камионът им трябвал, за да откатат с него неочаквано богатата си находка. Докато чакал, той открил просеката и от любопитство тръгнал по нея. Оказало се обаче, че фермата е много по-отдалечена, отколкото той очаквал. Бурята се била разразила съвсем ненадейно.

Жената и дъщерята на фермера дойдоха от обора. Те му предложиха да пийне нещо топло. Фермерът обясни кой е непознатият. Жената се повайка, че в обора имало прогнило място — навярно си мислеше, че гостът може да ѝ се отплати за гостоприемството. Около петнадесетгодишната щерка, която съвсем не беше хубава и, изглежда, беше бясна по мъжете, за което можеше да се съди по погледа и държането ѝ, попита Гери:

— А защо се отклонихте от станцията?

Тя зададе въпроса си само за да го накара да я погледне и да заговори с нея. Той отвърна:

— Че кой можеше да си помисли, че бурята ще захване толкова скоро? До бензиностанцията съм ходил вече няколко пъти. Още тогава бях забелязал пътя, който води към вас.

Отчасти от жажда за пари, отчасти за да отпрати по-скоро непознатият, тъй като добре познаваше дъщеря си, фермерът заяви, че неочаквано му хрумнала добра идея. Той самият имал нужда от нов, по-широк камион, та затова, ако желаел, господинът можел да види неговия и така би могъл да замине още преди настъпването на нощта.

— А къде тече в обора ви? — попита Гери, сякаш не бързаше за никъде, а вътрешно ликуваше, задето отново му се предлагаше щастлив случай.

Фермерът му показва най-напред камиона. Гери си даде вид, че обмисля сумата, докато тръгна с жените към обора. Затисна бавно прогнилото място, дъщерята се въртеше около него и търсеше всяка възможност да се потърка ту о рамото, ту о бедрото му.

Гери подхвана пазарлък с фермера. Споразумяха се. Жените му предложиха да пренощува. Той обаче отвърна, че хората му ще се зарадват, ако се върне по-рано от предвиденото. Най-напред щял да излезе на шосето и оттам да завие към съседното село, където можел да пренощува, ако се наложи. При всички случаи обаче колегите му ще могат да започнат да товарят рано сутринта.

Нарочно заплати с едри банкноти, та фермерът да му върне достатъчно пари, които щяха да му бъдат необходими много скоро по пътя, защото си мислеше:

„Колкото и да са ни загубени полицаите, все пак скоро ще съобщят много от номерата на банкнотите ми. Няма да внесе голямата

си плячка в Щатите, а някъде другаде, и именно натам трябва веднага да тръгна.“

Наложи си да не мисли за никаква опасност, докато пътуваше по шосето. Само това му липсваше. Тъкмо така човек сам си навлича опасността на главата.

Спомни си за своя приятел Хенри Максвел. В продължение на двете години във Виетнам се бяха привързали един към друг. Бяха посещавали там заедно пилотска школа. След като получи една тежка рана, която той впрочем съумя според съвета на свой познат умело да усложни, Гери бе уволнен и изпратен обратно в Щатите. Ала още по пътя към родината бе усетил тъга по джунглата и напрежението по доброволно проиграния необуздан живот.

И един час дори не можа да издържи във фермата на баща си. Замина за града за последна медицинска проверка и за да си получи малкото обезщетение. В една кръчма се натъкна на Хенри Максвел, сякаш бог му бе изпратил такъв приятел.

Хенри го попита:

— Какво мислиш да правиш с парите? — И погледна Гери с косия си и същевременно проникателен поглед, сякаш бе предугадил някаква тайна негова мисъл или искаше да оформи своя скрита, неизяснена още идея.

— И аз самият още не знам — отвърна Гери. — Мислех, че съм заслужил във Виетнам нещо повече от тия няколко жалки банкноти. Че съм заслужил добър, охолоен живот. А ето че те вече връщат обратно маса хора, които не са получили дори и драскотина. Спомняш ли си оня генерал, дето се перчеше, че сме щели да върнем с нашите бомбардировки Виетнам обратно в каменната ера?

Хенри каза:

— Искам да те посъветвам как най-добре да си използваш парите. Не съм ли ти давал винаги добри съвети? Не сме ли вървели двамата заедно през огън в меч? Не съм ли бил винаги най-верният ти приятел?

Гери кимна утвърдително:

— Така е.

— Тогава слушай. Ще ти помогна да се снабдиш с чист, сигурен паспорт за Южна Америка.

— Че за какво ми е?

— Ще го разбереш, когато ти потрябва. Може да е скоро, може и по-късно.

При тези думи Хенри Максуел погледна надолу към ръцете си, сякаш искаше да остави време на Гери да обмисли докрай тайната си мисъл.

— А откъде можеш да ми осигуриш такъв паспорт?

— Познавам един човек, който работи като нощен пазач в градската болница в Албукерке. Там мрат всякакви хора, особено от Южна Америка, никой не ги знае откъде са, кои са и никой не ги потърсва. Моят пазач е прибрал вече не един и два паспорта и търгува с тях. Така че, стига само да му кажеш, Гери, че аз те пращам. Него друго не го интересува. За него са важни само мангизите ти.

Гери се замисли. Извади кутията си с цигари. Вътре беше останала само още една. Купи нова кутия и предложи от нея на Хенри, а той сам изпуши последната си цигара. При това бе смръщил вежди.

Хенри се разсмя.

— Човек може да си помисли, че тая цигарка ти е особено скъпа. Гери не отвърна нищо...

В своя камион той напругаше цялата си воля да не мисли повече нито за Хенри Максуел, който го бе навел на мисълта за паспорта, нито за нощния пазач, който му го бе продал. Колумбийски паспорт. Изби от главата си всичко, което бе свързано с някаква опасност. Не искаше да мисли и за полицията, която междувременно сигурно бе разпитала най-подробно фермера и вече бе предала на своите постове данните на камиона му. Затова бързо го продаде. Получената сума внесе на различни места на малки вноски. После замина за Ню Орлийнз, сменявайки автобуси и влакове.

Преди години Гери, който сега се наричаше Хосе Ернандес, бе пристигал с различни параходи в различни пристанища. Говореше добре езиците на Континента. Особено испански. Семейството на майка му водеше корените си от Мексико. Докато беше още малък, тя винаги бе говорила с него на испански. По-късно обаче това разяри баща му, тъй като той нищо не разбираше.

В Ню Орлийнз Гери намери един малък колумбийски кораб, който попълваше екипажа си, за да се върне обратно. Капитанът беше

взел-дал, както и корабът му. Гери му обясни, че иска да постъпи на работа при него, защото трябва да се върне у дома. Капитанът не беше от хората, които разпитват много-много. Беше му съвсем безразлично защо този мъж иска да замине за Картагена през Карибско море.

На останалите моряци Гери разказа, че най-милата му сестра внезапно се била разболяла тежко. Никой не се учуди на това. Често се случва някому да се прииска изведнъж да се върне у дома.

Щом пристигна в Картагена, той обмени пари, колкото бяха необходими на беден човек за из път. По заобиколни пътища стигна до Богота. Там обмени, необезпокояван от никого, малко пари, а по-голямата част преведе чрез банката до различни градове.

Замина навътре в равнината, както бе планирал и както му се искаше. Намери си квартира, нито много скъпа, нито много евтина, в едно малко селище на брега на река Мета, недалеч от пасищната мера, обрасла със сочна трева. Междувременно се бе облякъл — нито много хубаво, нито лошо. Бързо си възстанови испанския език, като непрекъснато запомняше особени наречия и изрази, тъй като това му се удаваше. Беше му приятно, че знае испански и че хората се обръщат към него на испански, сякаш по този начин можеше непрекъснато да кара баща си да изпада в ярост. Външно имаше вид на мълчалив, любезен, сякаш угрижен човек.

Беше почти сигурен, не съвсем, но почти сигурен, че никой не го преследва. Особено когато се установи в равнината в Сан Хуан и се зае да купува добитък. Разбираше от тая работа. Успя дори да вложи остатъка от доларите си в търговията и скоро намери човек — такава беше целта му още отначало, — който купи от него няколко стада добитък срещу долари, които той от своя страна вложи в друга местност в нов добитък.

Остана си все така нащрек, по навик, ала никъде не забеляза да го преследват. Мислеше си: Късметлия съм и спечелих. Спечелил срещу кого? Срещу полицията? Срещу съдбата? Съдба няма. Явно и полицията не го търсеше. Беше сам-самичък в целия свят. Винаги, винаги е бил сам. Макар през войната да бе имал другари, като например Хенри Максуел, това не можеше да го спаси от самотността. Така е най-добре. Който иска да рискува, трябва да бъде сам. Така си мислеше той сега, тъй като имаше време да мисли. Времето изтичаше бавно между пръстите на ръцете му.

Обличаше се добре, когато заминаваше за града, и в подходящи дрехи, когато работеше. Първата кола, която си купи, смени скоро за друга. Жените, които си избираше, обикновено му бяха препоръчани от някого. Ала те всички му се струваха недодялани или превзети и ужасно алчни за пари. Не попадна нито на една, която занаятът ѝ да бе научил през краткия, съвместно прекаран час, след който щяха да се разделят завинаги, да накара мъжа до себе си да се почувствува радостен, сякаш двамата ще останат завинаги заедно. Вече се страхуваше, че никога през живота си няма да изпита радост, за каквато бе мечтал.

Ходеше в най-близкия съседен град, където имаше банка. Там внасяше част от спечелените пари, друга част изпращаше в друг град, като винаги се съобразяваше с това да изглежда, че печели умерено.

Скоро натрупа толкова пари, че можа да си купи едно малко ранчо, нае пасища и си набави добитък. Селището край реката, което бе открил, му хареса много. Заминаваше всеки месец за града, ала предпочиташе живота далеч от него, широката гледка над равнината и над реката, и над отсрещния бряг, самотата и спокойствието. Сега вече беше напълно спокоен, в същност не щастлив, защото щастието често може да ти измени, ала спокойствието остава ненакърнимо, когато се затвори само в себе си. Всичко се подреждаше така, както той го бе замислил. Дори бе започнал да си въобразява, че правото е на негова страна. Животът му бе станал толкова обикновен и спокоен, че понякога му минаваше през ума: нима това е всичко?

Пред полицията се ползваше с добро име. Въпросите на политиката, които стигаха понякога и до него, било чрез нечий разговор, било чрез лично отправен към него въпрос, не го интересуваха. Когато веднъж полицията дойде, за да търси някакъв младеж, замесен в някаква забранена демонстрация, той прегледа заедно с полицаите целия списък на своите хора. Дори обиколи с тях всичките си стада, тъй като търсеният имаше отличителни белези — дребен метис с клепнали уши.

Минаваше за строг стопанин, който обаче, общо взето, е справедлив и плаща добре за добра работа. Направи към фермата си различни пристройки. Обикаляше редовно на кон пасищата. Решително отхвърляше всякакви предложения от града да участва със свой капитал в някое предприятие.

Понякога наемаше стая в една малка странноприемница в града. Там слушаше радио, преглеждаше вестниците. Така разбра, че във Виетнам, изглежда, скоро ще бъде сключен мир. Значи, съвсем напразно бяха изпратили толкова много хора там, за да затрият от лицето на земята цяла страна. Това го учуди. Но той не се и замисли дори, че дните, които прекарваше тук, имаха нещо общо с предишния му живот.

Играеше на карти. Скоро си създаде кръг от познати.

— Аха, дойде ли най-после пак, Ернандес!

Често питаше този и онзи за съвет, защото знаеше, че хората обичат да дават съвети.

Някой си Ечевария го покани да пийнат нещо на верандата у дома му. Семействата на двамата му по-големи синове също живееха при него. Най-малкият син щеше да се жени скоро.

Бъдещата снаха представи на Гери една млада жена на име Елиза, която тя нарече „моя приятелка“ и добави „и наша шивачка“.

Гери погледна изненадан Елиза. Тази вечер загуби на карти. Елиза Мендес бе учила занаята в една известна модна къща в Богота. Първият ѝ приятел, когото тя смяташе за своя единствена любов, бе загинал по време на самолетна катастрофа. Тя нямаше никакви пари и никакво семейство. Напуснала неспокойна и опечалена Богота и се настанила в един по-малък град. Скоро си намерила там добро място. Накрая обаче, измъчвана от нестихващата си мъка, напуснала постоянната си работа и започнала да пътува по препоръка от едно място на друго.

Гери се учуди колко разумна и независима бе девойката, която беше нежна като дете и имаше сериозен поглед. Тя пътувала навред, където ѝ харесва, печелела доста добри пари чрез собствен труд. Отблъсквала всички кандидати. Сега шиеше тоалети на жените от семейство Ечевария за сватбеното тържество.

Най-после тя се срещна с Гери в парка. Как се случи именно той да пробие дебелия стени, с която се бе оградил, девойката не можеше да обясни. Призна му, че пътувала наоколо като под нечий натиск след смъртта на своя приятел. Неочаквано попита Ернандес защо я гледа така втренчено.

— Красива сте.

— Е, и какво?

— Като ви гледам, ми олеква на сърцето.

— Нима ви тежи нещо?

— Не, не както на вас. Нито ми е леко, нито ми е тежко на сърцето. Сега обаче просто ми олекна.

Колкото повече продължаваше познанството им, толкова по-ясно разбираше Елиза, че първата ѝ любов е била само детинщина в сравнение с чувството, което сега я бе овладяло.

Не някакво решение я накара да се настани при него в малкото ранчо край реката, а просто и двамата не можеха да действуват другояче. Тя също се радваше на безбрежната земя, където се дишаше много по-лесно от всякъде другаде. Помогна му да подредят къщата. Засади градината.

Гери потърси и купи чудесни коне. Двамата яздеха покрай реката чак до пристанищния град и понякога гледаха ръка за ръка на пристанището пристигащите кораби.

Скоро той започна да печели добре. Елиза беше колкото нежна, толкова и благоразумна и бързо навлезе в неговите работи. Никой не разбра, че той бе прибавил пристигналите от друг град пари към своята сметка. Само когато уреждаше подобни сделки, той се отделяше от Елиза. Тя засия от радост, когато един ден той ѝ донесе един персийски килим. Понякога нощем той усещаше как ръката ѝ търси неговата насън.

Едно нещо само не можеше да разбере.

— Искат ми се да имам син от теб. Защо винаги се пазиш?

Тя отвърна:

— Разказах ти вече какво ме сполетя веднъж. Щастието толкова лесно отлита от нас.

— Но не и нашето. Защо ми говориш такива неща?

Междувременно най-малкият син на Ечевария се бе оженил. Жена му бе успяла да научи къде живее Елиза и един ден се появи най-неочаквано в тяхното ранчо. Едва ли не на колене помоли Елиза да ѝ ушие рокли, които ще може лесно и удобно да се преправят, когато започне да ѝ личи бременността. Тайно тя се надяваше, че ще може при случай да попита Елиза как успява да се запази да няма дете.

Елиза отново изпита желание да се заеме с предишната си работа. Заминаваше от време на време при семейство Ечевария, за да

скрои нещо или да направи проби. След едно такова посещение разказа на Гери:

— У тях имаше някакъв роднина или приятел на семейството. Странен тип.

— Защо?

— Не знам защо точно. Често съм виждала такива хора в Богота. Той познава добре всичко тук наоколо, но не е местен човек. Има голямо желание да види и нашата къща. Госпожа Ечевария му е наговорила какви ли не хубави неща за нас.

Гери отвърна грубо:

— Предпочитам да съм си сам с теб!

— По тези места не е прието да откажеш да приемеш човек, който иска да те посети. Ще дойде и ще си отиде.

На това Гери не отвърна нищо. Отново му минаха разни неща през ума. Помисли си:

„Ето че са тръгнали по дирите ми. Навярно са ме издали парите, които изхарчих преди две години. Грешка беше, дето си изпратих пари на мое име чрез банката. Те са длъжни да ме търсят и си вършат работата, пък и заповедта за задържането ми не е отменена.“

През нощта си начерта план. Главата на жена му, покрита с голяма грива тъмноруса коса, почиваше върху рамото му. Той изтегли леко ръката си. Стана съвсем рано.

— Трябва да свърша една работа в града. Докато ти се събудиш напълно, ще съм се върнал. — Знаеше, че тя обича да се излежава до късно.

Когато тя стана, прислужницата ѝ каза:

— Не, господарят не се е върнал още.

Изпи кафето си сама и остана да го чака. Облече розовия утринен халат, който той обичаше, и пъкна едно цвете зад ухото си. Ала той не се върна и за обяд. Не се върна и вечерта, не си дойде и през нощта. Не се върна никога повече...

Той бе изтеглил една част от сметката си в града. За щастие никой не му се изпречи на пътя. Елиза няма да търпи лишения. Съвсем не. Остават ѝ къщата, ливадите, конете, бижутата и всичко друго. Тя ще съумее да се задържи на повърхността, докато се появи отново някой жених.

Той замина на изток. Пътуваше ту с автобус, ту с влак, ту с кораб. Купуваше, продаваше, като менеше често селищата. Пак бе започнал старата игра. На едно място прекоси тясна ивица гора. И отново излезе в прерията. Пуснаха го да пренощува край един лагерен огън. Вече беше съвсем спокоен.

„А може би този човек, който непременно бе искал да посети нашия дом, съвсем не е вървял по следите ми. Така или иначе, покрито мляко котки не го лочат.“ Бе измислил нещо, за да може да спи спокойно, тъй като носеше твърде много пари със себе си: беше си завързал един шнур около тялото, на който имаше бодил, за да го събуди, щом някой започне да бърника дрехите му.

Сърцето му не беше натежало. Не му беше и леко. Нещо средно.

Една вечер в прерията Гери се приближи до група вакероси. Те пиеха всички заедно кафе край един огън. Започнаха да го разпитват. Той им каза, че си търсел някое добро място. Какво разбирал под „добро място“? Ами най-добре надзирател с всички права. Например на някоя голяма ферма като тази отсреща, стига да се ползува с пълното доверие на собственика. Изсмяха му се.

— Аз не съм в нужда. Отначало могат да ме изпробват. Пък после ще видим.

Внесе пари на свое име в Сан Себастиан. Обикаля няколко дни насам-натам. Започнаха да говорят за него из околността. Тогава дойде собственикът на голямото ранчо, който търсеше именно това, което искаше и Гери. Този човек, на име Гонсалес, бе наблюдавал внимателно Гери в отношенията му с хората и животните. Гери му се стори сръчен и мълчалив човек. Предложи му да стане пробно за известно време надзирател в неговото ранчо. Гери се престори на равнодушен. Тайно си помисли обаче, че пак му бе провървяло.

Годината изтече. Вътрешно Гонсалес се чудеше защо този човек, който притежава известна сума собствени пари, както той се бе осведомил, работи при него като надзирател. Никога дотогава обаче не бе имал толкова добър и толкова надежден служител.

След едно пътуване Гонсалес разказа у дома си:

— Един човек, с когото пътувахме заедно на кораба, разказа, че в едно селище, където той ходел често по работа, една млада, извънредно красива жена най-неочаквано била напусната от мъжа си

без никаква караница, без никаква видима причина. Напразно търсили мъжа ѝ. Той явно си бил отишъл доброволно и не се върнал никога повече. Можете ли вие да разберете такова нещо?

Гери помисли един миг. После каза:

— Сигурно ѝ се е бил наситил.

Гонсалес също се замисли.

— Възможно е. Понякога човек може да се насити и на красавица.

Самият той си имаше не кой знае колко красива, ала добросърдечна и много работлива жена и три свестни деца. Гери винаги стоеше настрана от стопанката. Децата го обичаха. Той си помисли:

„Чужденецът не е казал нищо за Елиза. Следователно моето предчувствие, че някакъв шпионин върви по следите ми, е било само напразна тревога. Иначе Гонсалес все щеше да спомене нещо. Никакви предчувствия повече! Голям късмет е, че този дърдорко не е споменал никакви имена. Ами ако все пак е споменал? Гонсалес ме гледа някак странно. Глупости, гледа ме както винаги...“

Понякога Гонсалес го изпращаше с пълномощно в града, за да свърши това и онова. Веднъж Гери си седеше спокойно в кафенето. Погледът му падна върху един оставен американски вестник. Той не посегна да го вземе, но прегледа крадешком отворената страница. Там бе напечатано, че полицията заловила във Венецуела въздушния пират, който бил скочил преди три години заедно с плячката си от самолета. Гери си помисли:

„Глупости. Никого не са заловили. Отпечатали са това само за да успокоят онзи, когото все още търсят напразно. За да престане той да бъде внимателен и да им падне в ръцете.“

Пробното му време отдавна вече бе изтекло. По-добро място той не можеше и да желае. Гледаха на него почти като на член на семейството. За прислугата и за вакеросите, както и за познатите, които посещаваха дома понякога, той беше добър приятел на домакина. Мислеше си:

„Надзирател с всички права — та това е дори по-добро, отколкото собственик, носещ отговорност за всичко.“

Имаше само една неочаквана случка, която с течение на времето започна да го безпокои.

В този край почти всички хора бяха католици, макар повечето да се придържаха о предписанията и да спазваха обичаите само заради доброто си име и за да си нямат неприятности с властите и с обществеността. Истински вярващи бяха малцина.

Гонсалесови бяха религиозни по убеждение. Те забелязаха, че Гери гледа леко на този въпрос и че не държи на религията. Семейството празнуваше големите религиозни празници в своето ранчо. В такива случаи особено домакинята измисляше най-различни удоволствия за своите хора, както и за именните дни на Антонио и Урсула. Гери беше против забавленията и панаирджийските увеселения, защото в такива дни се пиеше много и хората занемаряваха работата си през цялата следваща седмица.

Насаме семейство Гонсалес сигурно бяха разговаряли за вероизповеданието на своя главен надзирател, затова по съвета на мъжа си съпругата повика Гери настрана и го поразпита. Вътрешно развеселен, Гери си придаде сериозен и замислен вид. Заяви, че често сам смятал за свой минус — особено като гледал семейство Гонсалес — това, че толкова дълго е странял от църквата. Госпожа Гонсалес му препоръча пастора, който понякога идваше да им гостува. Тя се изплаши искрено, когато Гери ѝ призна, че години наред вече не е ходил на изповед.

А Гери си помисли веднага:

„Защо ми трябваше да ѝ го казвам, те въобще не са обърнали внимание на това.“

Сега се видя принуден да добави, че почти не знае вече какво се говори на изповед.

Макар да се показва потресена, госпожа Гонсалес явно беше доволна, че ще може да помогне на техния главен надзирател Ернандес. Повтори му неколkokратно няколко фрази от рода на: Аз прегреших пред бога и света и не съм достоен да бъда твой син. Гери повтори думите, които ще трябва да каже на пастора, с най-сериозен вид.

При това си мислеше:

„Нямам намерение все още да се отказвам от мястото си тук и затова ще отида при него. Все ще намеря какво да му разкажа, например нещо лошо за жени. Той сигурно често чува такива истории.

И, разбира се, веднага ще побърза да предаде на Гонсалесови всяка думичка, която ще му кажа.“

Гонсалесови бяха обещали тържествено за празника на Възнесение господне да подновят малкия параклис в ранчото си и да сменят дрехите на светата Дева. Гери бе свикнал вече с местния обичай да боядисват в църквите и параклисите дървото, от което бяха изрязани фигурите на Христос и на светците, с яркочервена кървава боя и да им поставят лъскави очи и да ги обличат с дрехи. Роклята на светата Дева в параклиса на ранчото съвсем бе извехтяла. Госпожа Гонсалес купи копринен плат от града. Сега тя помоли Гери и сина си, който беше най-големият от трите й деца, да й помогнат при подновяването на параклиса. Скрои плата и накара момичетата да ушийт сами роклята. Момчето попита защо не я ушие майка му, която умее по-добре от тях, обаче госпожа Гонсалес отвърна кратко:

— По-добре да я ушие момиче.

Синът бе готов да отвърне нещо, ала веднага разбра смисъла на отговора и сведе поглед. Това извика неочаквано у Гери спомена за малкия му брат — освен по-възрастния брат, който беше невъобразимо груб и нахален, той имаше и трети брат. На него Гери бе обръщал внимание колкото на някое коте.

След празника Гонсалес замина за кратко време. Като се върна, той разказа, че по време на пътуването си се натъкнал на същия онзи човек, с когото бе пътувал вече веднъж. Той сигурно ходел редовно по работа на онова място.

— Спомняте ли си за онзи човек, който ми бе разказал за красивата жена, която разпратила да търсят навред изчезналия й съпруг?

Госпожа Гонсалес попита:

— Намерили ли са го вече?

— Не.

На Гери му се стори, че Гонсалес го гледа особено настойчиво. Помъчи се да отвърне на погледа му спокойно и твърдо. А Гонсалес веднага заговори за това как бе уредил собствените си работи.

Когато веднъж отново трябваше да отиде в града и седеше в обичайното си кафене, Гери веднага съгледа един захвърлен вестник

„Калифорнийски новини“.

Боже мой, мир с Виетнам! Ония са започнали да възстановяват! Ако тези виетнамци се нахвърлят със същото настървение да строят язовири, градове и пристанища, както се биеха по време на войната, земята им отново ще се въземе от разрушенията. И той си помнели:

„Затова генералът заповяда да върнем чрез нашите бомбардировки Виетнам обратно в каменната ера и това ни костваше собствения живот. А на мен дори ми костваше повече. Макар че сега не ми е лошо.“

Той навярно щеше вече да се попита какво друго му е коствала войната освен живота — тъй като новината за установения във Виетнам мир го бе обезпокоила повече, отколкото новината за уж заловения въздушен пират, — когато някой седна на масата му. Непознатият беше облечен смешно, но удобно. Явно не беше местен човек. Дебеланко, същинска тапа с тоя къс врат. Той каза:

— Извинете, вие говорите английски?

Гери повдигна рамене. Онзи продължи на лош испански:

— Но все пак, предполагам, четете английски?

— Малко. Бил съм на времето като дете със семейството си в Ню Мексико.

Дебеланкото открито го заразпитва за работата му. На Гери му беше някак си приятно, че може да отговори истината:

— Моят шеф, фермерът, при когото работя като главен надзирател и който ме е изпратил тук по служба, има голямо ранчо с прекрасен добитък.

Онзи каза:

— Моето име е Хари Голд. Тук съм по поръчение на американската фирма, в която служа. Отговарям по-специално за продажбата на грамофони, магнетофони, радиоапарати и за всевъзможни поправки. Може би вашият шеф ще прояви интерес към моята стока?

— Страхувам се, че не. Той е имал вече възможност да си набави необходимото.

— Но моите стоки са най-нов модел. Трябва открито да ви кажа, че направих във Венецуела, пък и тук, чудесни сделки. Колкото по-навътре в страната навлизам, толкова по-жадно купуват хората. И то особено в малките градове и във фермите. Да оставим настрана

суката — нима не е великолепно за един фермер да не е принуден непрекъснато да язди от едно стадо до друго, а да издиктува указанията си на ролка според докладите на надзирателите си? После нарежданията му ще се пускат на магнетофон по различните пасища. Промени, уволнения — всичко записано на ролка. Надзирателят само ще контролира изпълнението. Мен слушайте: гласът на шефа, това прави силно впечатление. Само гласът на човека. Същинска магия. — Той бил решил да стигне до различните селища и отделни ферми чак до долу на юг. Може би дори чак до Амазонка. Казват, че там имало голяма наказателна колония. В такъв случай ще има непременно и чиновници, надзиратели, пазачи. А те сучаят. — Трудно ще ми бъде да стигна чак до долу, това ми е напълно ясно, ала трудът ми ще се възнагради. Вие какво мислите?

— Възможно е, господине, нямам опит в това отношение.

Почерпиха се взаимно по една чаша.

У дома Гери разказа на своя шеф за тази среща. Децата веднага се развикаха, че искали да им купят това и онова от необичайните вещи, които предлагал този Хари Голд.

Гонсалес обаче предпочиташе лично да язди от стадо на стадо или поне Хосе Ернандес вместо него...

Неочаквано, когато всички вече го бяха забравили, се появи ниският упорит дебеланко. Гонсалес направи една незначителна покупка само за да се отърве от него. За негово учудване Хари Голд го повика настрана — имал към него специална молба. Гери стоеше спокоен, защото знаеше, че този човек не крие никаква опасност за него. Гонсалес се върна усмихнат.

— Той настоява да ви дам отпуската поне три месеца. Щял да ви заплати много добре. А пък аз, така смята той, трябвало да ви дам безплатен отпуск. Сигурен е, че вие навсякъде можете бързо да се ориентирате. Оправен човек сте, според него. Искане да го съпроводите на юг, защото никак не познавал тези земи. После ще се върнете пак при мен. Мисля дори, че той се страхува да не би вие да му искате проценти, което впрочем аз на ваше място бих направил.

Гери премисли всичко бързо и напрегнато. Отвърна обаче привидно колебливо, че трябвало да обсъди всичко обстойно. Готов бил да се срещне следващата седмица с Хари Голд в кафенето.

Откакто Гонсалес бе разказал след своето кратко пътешествие историята за онази красива жена, която била изоставена необяснимо и внезапно от своя съпруг, и го бе запитал как можело да се постъпва така, Гери си мислеше дали вече не е дошло време да се раздели със своя шеф. Макар да не се страхуваше, че въпросът е бил насочен специално към него, все пак беше по-добре от време на време да сменя местонахождението си. И ето че този търговец сега му предлагаше удобен случай.

Най-после той заяви, че не му било приятно да замине дори само за месеци, но се надявал, че ще спечели от това, пък и навярно ще успее да свърши някои работи на Гонсалес.

Децата се вкопчиха в Гери, плакаха на раздяла. Гери удари ръка с Гонсалес, че ще се върне най-много след три месеца. По тези места удрянето на ръцете се равняваше на подписан договор.

Хари Голд беше доволен. Очакваше чудесна търговия дори и в най-южния тесен край на страната, който сега разглеждаше на картата. Гери каза, че винаги е мечтал да види Амазонка. И разказа отново онова, което Хари Голд непрекъснато го караше да му разказва, че Манаус, разположен на същия бряг на голямата река далеч в Бразилия, бил някога великолепен град, в чиято опера гостували дори артисти от Париж, докато един английски шмекер откраднал каучука и го засадил в своите собствени колонии, така че държавата изгубила монопола си над каучука и по този начин и Манаус изгубил своя блясък.

— Добри сделки ще направим ние с вас по цялата страна из малките селища — рече Голд. — Впрочем, Ернандес, вие паспорт имате ли?

— Разбира се.

— Обикновено тук никой никого не закача. Но все пак е по-добре да си го има човек. И можете също така да се позовавате на своя шеф, нали?

— Разбира се — отвърна Гери. В съзнанието му отново изплува Хенри Максвел. „Винаги съм ти давал умни съвети, ти добре ме познаваш, няма да си изхарчиш парите напразно. Този паспорт ще ти потръбва.“

И Гери си помисли:

„Пътем ще се освободя от него и ще си замина закъдето ми е приятно.“

Гери често се учудваше колко чевръсто се движи и се справя с всяко положение нисичкият кръгъл дебеланко, дори умееше много добре да язди. Ала видът му беше толкова смешен, че много лесно можеше да накара някого да насочи вниманието на властите към него.

Хари Голд, от своя страна пък, се учудваше колко добре говори Ернандес всички местни диалекти. Откъдето и да минаваха, той запомняше всевъзможни изрази, изговори и дори най-невероятни обрати на речта.

В Сан Хосе Хари Голд отново се отби в пощата. Върна се с писма и стари вестници. Зае се любопитно да ги прегледа. Четеше от време на време на глас, сам за себе си и в несръчен превод за своя спътник:

— Заели са се отново да построят моста Лонг-Бин в Ханой. Усещам, че ще има да им даваме заеми. Виетнамците ще го нарекат възмездие. В Щатите няма защо да се страхуват от безработица. Свърши ли в една страна, войната започва отново в друга.

Гери с удоволствие би научил повече новини. Ала сметна, че е по-разумно въобще да не задава въпроси. Значи, всичките му добри бойни другари бяха поставили живота си на карта за нищо и никакво...

Един ден той предяви искане за проценти от продажбите, за които посредничеше и които в същност изобщо нямаше да се осъществят без негова помощ. Голд се беше надявал, че Гери ще се задоволи само със заплатата. Но тъй като Гери повтори искането си и освен това се престори, че ще трябва да се върне навреме при Гонсалес, Голд потърси повод да се освободи от твърде хитрия си помощник. Изказа учудване колко точно изпълняват хората в тази страна обещанията си, които в същност не са скрепени с подпис, а са, така да се каже, само въздушни.

И за него щяло да бъде по-добре, подхвърли той, да съкрати пътуването си. В писмата един колега го съветвал да се върне колкото се може по-бързо и затова той смятал да се прехвърли веднага през Богота в Щатите, нека само Ернандес го отведе до следващото летище.

Гери с удоволствие се увери лично, че Хари Голд замина.

„Сигурно ще го разпитват — рече си той — и той ще им разкаже и за мен. Тогава те ще си помислят, че няма нищо по-лесно от това, да ме заловят в ранчото на Гонсалес. Затова ще замина за местност, където никой няма да предполага, че може да съм отишъл. Защо да не отида сам до Амазонка? Нали казах на Хари Голд, когато гледахме заедно картата, че винаги ме е влякло нещо натам? Може пък наистина да е било така. Поне сега ме влече натам.“ Там именно той сигурно ще се отърси от миналото си — от предишното и сегашното.

От следващия пристан той пропътува известно разстояние на изток; когато селищата и отделните ферми започнаха да проредяват все повече и накрая изобщо изчезнаха и гората стана пълен господар на местността, той стигна до едно мисионерско летище, което всеки месец изпращаше собствен самолет до Амазония. Те пренасяха стоки, вземаха и отделни пътници, залутали се насам по служба или понякога дошли да контролират наказателните колонии. Всичко това и повече дори Гери научи едва по пътя и измърмори нещо неопределено за причината на своето пътуване. Нека си мислят, че и той идва по инспекция. Беше мълчалив, любезен, съвсем сериозен.

Двамата пастори, които пътуваха със самолета — Гери си помисли, че ненапразно се бе научил у Гонсалесови как да се държи и с този род хора, — бяха приказливи, весели, явно напълно единомислени, само че Гери не можа да разбере по какъв въпрос. Когато те го запитаха дали ще се прехвърли с тях на другия самолет, той отвърна, че трябва да отиде до Сан Кристобал. Пасторите се учудиха малко, но го оставиха да си върви спокойно по пътя.

На летището, което навярно също принадлежеше на мисията, двамата пастори останаха да чакат друг самолет. Удобен път водеше към едно селище близо до брега. Един камион натовари различните стоки, които самолетът на мисията бе докарал. Гери скочи на камиона. В селището, където той трябваше да слезе след няколко часа, за негово учудване цареше голямо оживление. Тълпи хора, крясъци, търговия. Той си помисли: сигурно Амазонка вече е наблизо. Вярно, че само от време на време виждаше нещо да проблясва между складовете на кея, ала знаеше, че това с великата река, и се чувствуваше с леко сърце и свободен.

Много скоро обаче се сепна. Съвсем неочаквано вниманието му се изостри до крайна степен. На една товарна площадка пред мостика,

по който се задъхваха носачите, стояха множество военни постове. Той дори не бе успял да се порадва на волната ширина на реката, когато разбра къде е попаднал. Над близките караулни сгради и вдясно и вляво на товарния мостик се развяваха колумбийски знамена. После следваше една междинна отсечка, по която полицията вървеше с бързи крачки нагоре и надолу. А зад ничията земя отново имаше гъста редица гранични постове. Оттук се виждаха знамената на Бразилия. Навярно отсреща имаше бразилски товарен мостик.

И ето че един постови го заговори. Гери му показва колумбийския си паспорт. Полицаят нямаше какво да възрази. Предупреди го само да не слиза на мостика, защото за там трябвало специално разрешение. Също и за междинната зона. Гери каза най-естествено:

— Дойдох тук с един търговец. Връщам се обратно в нашето ранчо.

Полицаят още веднъж го предупреди да не попадне на междинната зона. Гери кимна. Тръгна обратно. В съзнанието му отново ясно бе изплувал образът на приятеля му, комуто дължеше този паспорт. Погледът на приятеля, този необикновен, кос и същевременно насочен право в душата на Гери, в най-затътените и кътчета поглед.

Гери се отдалечи от забранената пристанищна ивица. Скоро се отклони, без да се замисля, безцелно от утъпканото от коли шосе по един друг път, който не беше нито трасиран, нито набразден от коловози, ала утъпкан от човешки стъпки и копита. Стигна до още едно селище — няколко бараки и колиби и една кръчма. Пийна нещо и попита по-скоро себе си, отколкото, околните:

— А оттук нататък?

Хората знаеха много по-добре от него докъде можеше да се стигне оттук.

Той тръгна по един път в североизточна посока, който му препоръчаха. Пътят се губеше в ниска гора. Забеляза следи от запуснато селище, изоставени, обрасли вече със зеленина някогашни ферми. Запомни някои отличителни знаци, в случай че се наложеше да се върне обратно. Провизиите му бяха твърде малко.

Мислеше си:

„Ще спра да си почина някъде колкото ми се ще“ — досега не му се бе прищявало да си почива. Сякаш не се движеше със собствени сили, а по нечия заповед, която му отнемаше напрежението.

Нещо го влечеше неудържимо към джунглата. Джунглата го влечеше неудържимо към себе си. Често се натъкваше на нещо познато от Виетнам, както му се струваше в първия миг. От Виетнам. Не когато летеше над него, а когато трябваше да навлиза навътре в страната. Попита мислено приятеля си Хенри, който се бе загнездил в съзнанието му, откакто му бяха поискали паспорта:

„Я гледай, спомняш ли си, така ли беше и там? Или не беше същото?“ Дори си помисли: „Дали затова той ме изпрати тук?“ После се поуспокои, защото изведнъж всичко наоколо му стана по-различно. Различен беше крясъкът на птиците, различно се виеха лианите. Скоро щеше да има нужда от мачете. Реши да се връща. Тогава още веднъж се натъкна на съвсем обрасли, едва различими остатъци от някакво селище. Заобиколи го изненадан и откри една утъпкана пътечка. Стигна още веднъж до едно разчистено от коренища място. И точно по средата му имаше квадратна жилищна сграда, старателно оградена с ограда, въпреки че наоколо нямаше нищо друго.

Залаяха кучета, няколко деца изскочиха от фермата и го зяпнаха. Отвори му възрастен човек, който — както се разбра веднага — бе главата на семейството. По-младата двойка, родителите на децата, също изглеждаха възрастни и съсипани от работа. Поднесоха на Гери да хапне и да пийне, ала не му предложиха подслон. Всички го гледаха като натрапник, дошъл да им попречи, макар че не му стана ясно в какво ще им попречи, и той видя с неприятно чувство колко внимателно следяха те всяко негово движение. Макар че беше още ден, той легна в един ъгъл, където сигурно спяха децата, и веднага заспа. Насън чу нещо да чука на равни интервали — може би сърцето му, а може би нещо отвън.

Старият или по-точно, най-старият го събуди и му поднесе кафе. Отказа да приеме предложените му пари, но явно желанието на госта да плати настрои малко по-любезно стопаните. Макар той въобще да не ги бе попитал за това, те му описаха пътя от ранчото до реката. Ако вървял все на североизток, щял да стигне до полуострова. Те предварително бяха решили, че Гери отива там, и добавиха, че сега, по време на сухия период, това нямало да бъде трудно. Гери попита наслука:

— На полуострова ли е разположено селището?

— Ами да — отвърна най-старият старец. — Оттам те идват през дъждовния период с лодки.

— Защо?

Всички го погледнаха недоверчиво.

— Ами да обменят. За какво друго? За сол.

Дадоха му срещу заплащане малко провизии, кибрит и сол, които сигурно щяха да му бъдат необходими.

Той отново имаше цел — неизвестният полуостров. Трябваше да си проправя път без мачете. Често падаше изнурен на земята, после скачаше като подгонен от нечия заповед. Беше навикнал да се насочва невероятно бързо към всяка цел, която му бяха посочили или сам си бе набелязал.

Толкова дълго време си бе проправял с мъка път навътре в гората, че вече се страхуваше дали ще му стигнат провизиите. Никога през живота си не бе виждал толкова високи палми. Когато отметна веднъж назад глава и погледна нагоре по голия ствол към короната, където висяха големите снопове плодове, той забеляза захванато за чеповите на ствола някакво странно съоръжение, подобно на стълба. После забеляза и човечето, което се изкачваше нагоре по тази подвижна, направена от клони стълба; то я закачваше на следващия чеп и се покатерваше по-нагоре.

Гери усети, че му стана приятно, дето се бе натъкнал в тази самота на някакво човешко създание, колкото и странно да бе то. Значи, все пак не беше свършено сам. Гледаше нагоре към аборигена, онзи обаче гледаше нагоре към короната на дървото.

Наблизо гореше огън. Няколко колиби стояха върху коловете си. Дребните на ръст тъмнокафяви жители го посрещнаха безгрижно, защото беше сам и беззащитен.

Гери повтори почтителните им движения. Реши да подражава на всичко, което вижда. Помогна му дарбата да възпроизвежда движения и звуци.

Сториха му място край огъня. Във Виетнам никога не го бяха посрещали така добросърдечно.

„Диваци — помисли си той, — и тия, като и ония там.“

Отспа си до насита. После тръгна заедно с тях на риболов и да събират плодове. Тези хора се задоволяваха с живота около селището си, на брега на полуострова. На първо време това щеше да бъде

достатъчно и на Гери. Скоро той започна да разбира повечето им изрази и се научи да ги повтаря. Защото в същност езикът им не се състоеше от кой знае колко думи.

Само едно нещо Гери не можеше да прави като тях — да възпроизвежда музиката и танците им. Не можеше да разбере какво чувствуваха те чрез тях. Навярно щастлив улов или може би онзи бог, който бяха изрязали върху един дирек?

Един ден дойдоха група непознати аборигени, които външно напълно приличаха на местните. Приеха ги най-радушно. Това бе явно уговорено гостуване.

Нещо бодна Гери в сърцето, когато забеляза сред посетителите един-единствен бял човек — едър и рус. Какво търсеше той тук?

— Какво търсите тук? — попита непознатият на лош испански език, щом видя Гери.

„От Щатите ще да е“ — помисли си Гери и отвърна каквото му хрумна:

— Изследвам говорите на местните племена.

— Щастливо съвпадение — каза непознатият. — Аз съм антрополог. Пиша за аборигените в Бразилия, Венецуела и Колумбия. Името ми е Том Хилсът.

Гери също се представи.

— Хосе Ернандес. — И добави: — Аз съм колумбиец. От испански произход.

Хилсът видимо се зарадва на тази среща. Местните аборигени явно го познаваха и от други посещения. Те го приемаха като мъдър и добър човек, значи, сигурно и приятелят му е добър и мъдър. Та откъде можеха да предполагат те, че двамата се бяха срещнали съвсем случайно? Гери беше нащрек. Помисли си: „Едно е да се натъкне човек на мен, съвсем друго е да открие кой съм.“

Хилсът седна до него и попита дали Хосе Ернандес — той повтори името съвсем точно, ала на срички, като човек, който не е навикнал с езика — не познава последната му книга.

— В нея аз сравнявам живота на отделни групи аборигени в отделни страни с живота на хората от ранната каменна ера. Доколкото тя е изследвана и описана и описанията са стигнали до нас. — И добави усмихнат: — Навярно в по-голямата си част погрешни.

— Да, погрешни — вметна Гери, сякаш също бе мислил по този въпрос.

През следващите дни те често седяха заедно. Гери нямаше защо да говори много, защото Хилсът разправяше непрекъснато за своята работа. Обясняваше различни племенни обичаи, божества и празненства.

В повечето случаи Гери разбираше по-добре от Хилсът смисъла на местните думи. Хилсът се учудваше на разликата в изразите на двете племена, които си дележа полуострова. Тук назоваваха с различни имена растенията и животните, дори реката, сякаш се намираха в съвсем отдалечени земи. Той каза:

— Конквистадорите са наложили своя език на една цяла част от земното кълбо. А ето че на този малък полуостров две съседни племена имат различни изрази за едни и същи неща. По каква причина? Може би още по времето на конквистадорите племето се е разделило на две части от предпазливост. — И той продължи да разсъждава на глас: — После дошло второто гонение. Няколко генерации в Бразилия са събирали каучук и са прокуждали хора зад границата, а други са принуждавали да им работят. Преследването прави хората винаги недоверчиви и затворени в себе си.

За миг у Гери проблесна надеждата под Хилсовия спокоен и открит поглед, че той няма защо да се страхува от този човек — съществуват толкова странни професии. Ала после някаква дума, някакъв израз отново му напомниха да не приспива никога недоверието си.

Хилсът продължи хода на мислите си:

— Дори всяко племе почита свои собствени символи, които смята за самото божество. — И добави: — Като нас.

— Как така? — попита Гери.

— Ами има хора, които защитават символа на своята страна, например знамето със звездите, до последната си капка кръв.

Гери слушаше внимателно. Беше съвсем далеч от мисълта, че може да принадлежи към онези, които са защитавали знамето със звездите. Онова, което говореше Хилсът, му се стори странно, съвсем безобидно. Така му се искаше в този момент Хилсът да няма никакви задни мисли спрямо него. И колкото Гери да бе нащрек, както винаги,

сега у него се загнезди чувството, че нищо не го заплашва от страна на този човек.

Един ден, когато Хилсът обясняваше нещо на английски, Гери кимна и подхвърли, без да мисли, някаква английска дума. Веднага усети каква грешка беше допуснал и продължи разговора на испански.

Хилсът разбра, че събеседникът му не желае да разговаря на английски, макар и да не знаеше по каква причина. Гери обаче, недоверчив както винаги, веднага усети, че Хилсът бе забелязал грешката му. Затова му се стори, че ще бъде по-добре да обясни уж открито онова, което бе обяснил и на търговеца Хари Голд, когато онзи го хвана да чете английски вестник. А именно, че семейството му е живяло няколко години в Щатите и той самият дори е ходил там известно време на училище.

Хилсът го попита:

— Добре ли ви беше там?

— На мен ли?

Напук на всяка предпазливост на Гери неочаквано му се прииска да разкаже нещо от живота си именно на този човек, който — Гери усещаше или поне мислеше, че усеща — не бе дошъл тук, за да го преследва. Затова продължи:

— Не е за мен работа животът в Щатите. У дома, в малкото ранчо, което държахме под наем, съм преживял само лоши неща. Трябваше да работя като добиче от сутрин до късна вечер. Баща ми ме биеше, а по-големият ми брат се хилеше, докато майка ми не смееше да им противоречи в нищо.

Хилсът го слушаше замислен. Гери млъкна и си помисли:

„Сигурно не биваше да казвам всичко това. Но само да мълчиш, това прави още по-силно впечатление.“ И макар Хилсът да не го попита нищо, Гери добави:

— Всичко това ми омръзна и аз тръгнах да плавам по океана...

През една от следващите нощи на полуострова двете живеещи иначе отделно племена си устройоха тържество. Хилсът скицира танците и записа звуците на техните там-тами. А Гери скоро започна да му обяснява какво означаваха техните викове — страстната им благодарност, когато те ту допираха земята с глава, ту я отхвърляха назад. Празненството бе посветено на една звезда, появила се за първи път през тази нощ на небето.

— Едно небе, една звезда и това вече е повод за сближение — каза Хилсът. Той беше почти засрамен, че Гери се ориентираше в съзвездията по-добре от него.

— Откакто плавам по океана — обясни Гери, — се научих да разбирам нощното небе.

— Значи, аз съм имал голям късмет, задето вие сте избягали от дома си.

През това време аборигените запалиха огън. Започнаха да пекат различни ястия, като не преставаха да отмятат глави назад, за да се убедят отново, че новопоявилата се звезда все още стои на мястото си на небето.

Гери и Хилсът се оттеглиха бавно в мрака малко настрани от кръга на празничните гости. В звездната нощ Гери усещаше, че лицето на Хилсът е извърнато към него, и заразказва:

— Аз при всички случаи щях да избягам от дома. Както ви казах, брат ми беше зъл човек. А малкият ми брат не бе за мен повече от едно котенце. — Той млъкна, сякаш при тази мисъл си припомни нещо за по-малкия си брат. И макар Хилсът да не го попита нищо, продължи: — Тръгнах да плавам по океана, главно за да спечеля пари, защото си имах момиче в близкото селище, където ходех понякога на пазар. Колко ми харесваше тя! Тя бе моята светлина. Единствената ми радост. Бяхме се уговорили, че ще стана моряк и щом спечеля достатъчно пари, за да можем да се оженим, ще се върна... Ала това трая по-дълго, отколкото бяхме предполагали. Когато се върнах, тя вече се бе омъжила за друг.

Хилсът бе отвърнал глава и си помисли:

„Дали това именно все още потиска Ернандес?“

През дните след нощния празник Гери и Хилсът се опитаха да разберат дали растенията, които аборигените намираха след упорито търсене, им служат като лекарства от натрупан от дедите им опит, или ги събират от суеверие. Това им даде възможност да покажат на местните хора как се обработва земята. Показаха им как се теглят бразди и как се сади. Тук всичко растеше приказно бързо. Гери каза:

— Колко дълго трябваше да чака майка ми, докато някое растение, което беше засадила, пораснеше, та да може да вари от него чайове против кашлица и против температура, особено за дядо ми, нейния баща, да, той пристигна неочаквано при нас много отдалеч,

защото си нямаше никого друго. Баща ми се караше, че нямам нужда от човек, който ще ни подяжда и без това оскъдния хляб. Но старият вече беше дошъл във фермата и не можеше нито да продължи нанякъде, нито да се върне обратно. На мен ми беше мъчно за него и аз му отсипвах понякога от моята чиния, а после на него му ставаше мъчно, когато баща ми се нахвърляше необуздано да ме бие...

Той млъкна изведнъж, ала скоро след това продължи, макар Хилсът да не питаше нищо, сякаш нишката на мислите му не се бе прекъсвала:

— Докато бях на кораба, понякога си спомнях за стария, да, а когато момичето ми ме напусна, аз все пак се върнах у дома само за да видя стария, и дори му купих пакетче цигари. Ала той беше умрял вече. Изпуших цигарите си сам и духах дима в лицата на останалите си близки, без да предложа никому. Дори и на малкия си брат, който вече съвсем не беше толкова малък и който сигурно се надяваше, че ще му оставя една, поне последната. Но аз не го направих. Разбирате ли, че съжалявам сега за това?

— Напълно — отвърна Хилсът.

— После заминах, колкото се може по-надалеч, дете никой не може да ме намери, на времето това не беше никак трудно...

Малко по-късно Гери приготви на бърза ръка нещо подобно на палатка от мрежи против папатаци. Когато Хилсът се възхити от сръчността му, той каза:

— Във Виетнам съм се научил на това. — И веднага му мина през ума: „Защо ми трябваше да казвам такова нещо?“

Хилсът разбра, че думите просто се бяха изплъзнали от устата на Гери, и затова не продължи разговора, макар да си помисли:

„Това е, значи, което непрекъснато потиска този човек!“ И се престори, че нищо не му е направило впечатление.

В главата на Гери обаче отново започнаха да се стрелкат неприятни мисли:

„Защо той не ме попита нищо повече? Или защото и без това знае всичко за мен, или защото не иска да ме разпитва. Пък и какво ли ме прихвана! Защо ми трябваше да споменавам за Виетнам? Та ония отдавна вече са разбрали, че онзи, който е скочил с парашута, е бил обучаван във Виетнам.“

Друг път му мина през ума:

„Че какво пък толкова съм казал! Аз далеч не съм единственият участник в тази война. Така че спокойно мога да си разказвам на Хилсът разни неща.“

Накрая обаче той все пак си рече:

„Не, не бива повече да говоря. Да ми олекне на сърцето, що за глупост!“ За един миг, за един-единствен миг той сякаш се бе сломил под натиска да мълчи цял живот.

През следващите дни, като по уговорка, двамата не разговаряха много помежду си. Показваха с голямо търпение на аборигените как се чистят коренища и как се теглят бразди, и как се сеят семена. Гери изказа мнение, че много думи са се породили от движенията, от несъзнателните подвиквания. Обясни разликата между „аз“ и „ти“, между „на мене“ и „на тебе“ и как думите са се образували различно у отделните племена по време на риболов или докато поставят капани. Той измисли тези свои обяснения сега, макар самият да не бе сигурен, че е така.

Аборигените работеха с радост, естествената равномерност на движенията им доставяше удоволствие...

Един ден Хилсът обясни, че ще трябва да прескочи за известно време до съседното селище, за да набави някои сечива. На Гери той каза:

— И също така за да видя какво става по широкия свят. — Добави, че ако намерел някой испански вестник, Гери можел след това да му го преведе точно. Предполагаше, че ще отсъства около две седмици.

Гери реши, че Хилсът сигурно смята да отиде до квадратната ферма. Там той бе чул насън някакво тихо чукане. Сигурно беше радиостанция. Хилсът взе за водачи двама аборигени, които и без това искаха да обменят там срещу сол.

Отначало Гери се почувствува потиснат от самотата, сякаш Хилсът бе запълнил живота му. Някогашното чувство за празнота направи първите няколко дни почти непоносими за него. Един чужд човешки живот, който бе влиял върху него и комуто той също бе влиял, бе облекчил самотата му. Навремени той се извъръщаше рязко, сякаш улучен от погледа на Хилсът. После привикна с това си състояние и започна да разсъждава. Чак сега разбра истински каква глупост бе направил, като спомена за Виетнам. Хилсът сигурно беше прочел като

него, дори може би в същия вестник, че един въздушен пират — по скачането му можеше да се съди, че е бил обучен във Виетнам — е бил арестуван във Венецуела, и Хилсът сигурно също така си е рекъл, че те разпространяват това съобщение, за да заблудят търсения. А от това заключение бе достатъчна само една крачка на мисълта, за да се открие миналото...

Отначало Гери, както преди това Хилсът, показваше на аборигените как да изчистят от коренищата едно доста голямо парче земя, за да зарадва Хилсът, когато се върне... Сега обаче започна да го преследва мисълта: „Той не замина, за да купи сечива. Отишъл е да осведоми полицията на кого се е натъкнал в джунглата. Трябва да се махам оттук!“

Набави си провизии, провери оръжието и мрежата си срещу папатаци. Аборигените не обърнаха внимание на суетенето му.

Направи си сметка кога бе заминал Хилсът. После напусна полуострова. Връщайки се и заобикаляйки, за да заблуди околните, вървя ту насам, ту натам с често упражняваната бързина. В сърцето му отново дълбоко бе залегнало убеждението, че щастието пак ще бъде на негова страна, ако се заеме да осъществи плана си сам и на всяка цена...

В наколното селище отначало хората изобщо не забелязаха отсъствието му, след това си казаха, че той сигурно е отишъл на риболов или да търси някакво растение и все ще се върне. Те нямаха никакво чувство за време. Не го търсиха щателно, а накрая решиха, че двамата бели мъже сигурно ще се върнат заедно.

Хилсът наистина се върна един ден. Учуди се много на изчезването на Гери. И тъй като не можа да разбере добре откога отсъствува той, отначало зачака заедно с всички останали. Показа им как да си служат с новите лизгари. Те му подражаваха, весели и засмяно любопитни. А през това време лианите сигурно бяха покрили вече следите на Гери.

Когато разбра, че Гери е тръгнал с доста провизии, с оръжието и с мрежата си срещу папатаци, Хилсът се замисли над онова, за което двамата бяха разговаряли през последните дни. Дали семейството на Гери беше от Колумбия, дали бяха живели малко или дълго в Щатите, това не занимаваше кой знае колко мислите на Хилсът. Гери сигурно беше объркан, дори може би потресен от своите преживявания във

Виетнам и навярно пътува от място на място, за да забрави миналото. Хилсът се мъчеше да си припомни дали сам не е прогонил човека на име Хосе Ернандес с някоя необмислена дума. Онова, което Ернандес бе преживял във Виетнам, сигурно бе заседнало така дълбоко в душата му, че с течение на времето той вече не може да понася никакво съжителство с други хора. И въпреки всичко Хилсът смяташе, че сигурно, без да знае, е допринесъл с нещо за това рязко заминаване.

А през това време Гери съвсем се бе изтощил от своето бягство. Ала беше горд. Не, той далеч не е изгубил силите и ловкостта си. Легна да си отпочине в гъсталака на две съборени от буря и сраснали се отново корони на дървета в нещо като гнездо сред буйната джунгла. Сепна се, сякаш неочаквано бе усетил погледа на Хилсът върху себе си. Може би Хилсът го е проследил и най-после го е открил? После отново се успокои. Хапна малко и заспа още веднъж, като си мислеше в просъница:

„Преследват ме за кражба, заради тия няколко кесии с долари. От това те не са обеднели кой знае колко. Всичко, което се случи във Виетнам обаче, им се струва съвсем честно. Те никога няма и дума да обелят за градовете и мостовете, които аз разрушавах с бомбите си по тяхна заповед. Ами този Хилсът? Че съм бил във Виетнам, това го преглътна, макар че сигурно си е направил извод. Оная работа със самолета обаче никога не би ми простил. И все пак сигурно би ми олекнало, ако можех да се разговоря още веднъж с него. Но нима бих разговарял изобщо някога с него? Сега вече е късно. Той сигурно е насъскал полицията подир мен.“

Усещаше преследването с всичките си фибри. Страхът го гонеше все по-навътре и по-навътре в джунглата. Престана да брои дните. Времето не съществуваше вече за него. От време на време само се стряскаше, че навярно скоро ще настъпи дъждовният период...

Съвсем неочаквано стигна до една река, която му се стори огромна след гъстата растителност и мрака в гората. Между неясните отражения на гористите брегове се очертаваше леко криволичеца светла ивица вода. Гери отметна глава назад и видя, че небосводът все още се извисява над всичко наоколо. Помисли си: „Дали в тази река се влива онази, на която бе разположен полуостровът?“ Реши да тръгне покрай брега срещу течението, защото наблизко сигурно имаше вече селище. Съдеше за това по някои следи. Там ще може да си отпочине.

Тук не го грози никаква заплаха от страна на полуострова. Човешките следи идваха от противоположна посока.

След няколко часа забеляза на срещуположния бряг някаква станция или лагер, или нещо подобно. Започна да вика. Виковете му заглъхнаха. Направи огън, за да го забележат.

Най-после му дадоха сигнал. Една лодка започна да се приближава, стара лодка с гребла, снабдена, както той скоро разбра, с мотор.

Беше дошъл да го вземе един млад колумбиец. Въпреки изтощението си Гери се учуди на красотата на момчето. Усмивката му беше открита, почти лъчезарна. Докато помагаше на Гери да се качи в лодката заедно с багажа си, то попита:

— Ти откъде изникна?

Гери заразказва вяло, сякаш от слабост не можеше да говори ясно, че бил изгубил хората си и се бил объркал, та тръгнал по течението нагоре.

— Ти не си първият, комуто се случва такова нещо — рече момчето. — Но имаш късмет. Ние вече си тръгваме, може би още утре ще пристигне параходът на нашата фирма.

— Какъв параход? Каква фирма?

Момчето разказа, че параходът ги оставял тук след дъждовния период и щял отново да ги прибере преди следващия дъждовен период. Те трябвало да секат определен вид дървета, които растели само тук с еди-какви си жилки и цвят. Гатерът вече бил демонтиран, а дъските подредени на кубици. Всичко щяло да отплува заедно с работниците до следващия пристан, който не бил много далеч от по-следващия. Там, при по-следващия, имало летище...

Гери слушаше момчето с удоволствие, макар че не разбираше много добре говора му. Замисли се на кого ли му прилича този момък на име Естебано. Вече наближаваха отсрещния бряг, когато се сети. Наистина приликата не беше много голяма, ала все пак той приличаше донякъде на сина на фермера Гонсалес, при когото Гери бе работил като надзирател, преди да замине заедно с оня дебеланко, американеца. Той не бе удържал обещанието си да се върне. Още когато го даваше, вече знаеше, че няма да го удържи. А синът на Гонсалес, по-млад от този момък, се бе разплакал, сякаш знаеше, че се разделят завинаги.

Гери дори имаше чувството, че все пак ще удържи на обещанието си и ще се върне: иначе на какво щеше да се зарадва момчето с почти лъчезарната си усмивка? Естебано възкликна отново:

— Какъв късмет, че все пак ни срещна!

Гери кимна. Мина му отново през ума, че щастието пак го е сполетяло.

Когато пристигнаха на брега, хората се скупчиха около тях. Навярно се надяваха, макар надеждата им да бе съвсем безсмислена, че Гери им носи новини, защото те отдавна бяха свършили работата си и се бяха подготвили да се връщат. Момъкът им разказа на наречието, което Гери много трудно разбираше, как е попаднал този човек тук. Той разказваше спокойно и весело и сигурно допълваше нещо, което му се струваше вероятно. Колегите му обаче бяха разочаровани. Някои от тях дори се отчаяха. Страхуваха се, че са ги изоставили. Някои подхвърлиха:

— Как ще ни изоставят, фирмата има нужда от материали!

Шефовете по-скоро биха оставили хората да се издавят, когато голямата река залее бреговете си, но дървеният материал трябва да се запази сух.

За Гери чакането тук можеше да продължи безкрайно само за да минава времето, съвсем безцелно сред тези горски работници и дървари, които скоро започнаха да му се струват съвсем близки. Хората обаче го гледаха накриво, сякаш той им бе донесъл нещастие, тъй като не им бе донесъл и щастие. Само момъкът, който го бе довел, си остана все така спокоен и любезен, носеше му ядене, защото все още им бяха останали малко припаси, понякога дори се облягаше на рамото му и съвсем не беше заразен от това болезнено чакане. Останалите мъже седяха безмълвни и неподвижни и се заслушваха напрегнато, после отново избухваха в ярост и ругаеха, че и бог, и господарите са ги изоставили. И все пак най-после отдалеч прокънтя ясно сирената. Тя предизвика отклик сред всички обитатели на гората. Мъжете започнаха да пренасят с яростна бързина наредения на кубици дървен материал, сечивата си, целия си багаж близо до брега, сякаш беше възможно изобщо да пропуснат парахода. Пренесоха близо до мостика върху набързо приготвените носилки трима или четирима мъже, които бяха пострадали по време на работа. Изведнъж всички бяха станали разговорчиви. Сирената ги пришпорваше. Обясниха на Гери, че никой

няма да забележи, ако той също се качи с тях на парахода. Дадох му документите на един от колегите си, който бе умрял. С тези документи можело дори да получи заплатата на умрелия.

Сирената беше неприятна на Гери. Но къде да отиде, когато реката скоро щеше да набъбне и бреговете щяха да останат с километри навътре под водата? Сърцето му не заби от радост, когато се показва параходът. Беше стар плавателен съд с три шлепа. Тук все още имаше възможност да акостира, но по-нататък, чак до устието, реката бе плавателна вече само за канутата на аборигените.

Отсега нататък с Гери всичко се случи така, както му го бяха предсказали. Чиновникът на търгуващата с дървения материал фирма не познаваше никого от хората лично освен отговорника на лагера. Извикваха всеки на борда по списък. Гери повикаха случайно след Естебано. Той прие това като добро предзнаменование. Момъкът се извърна към него с красивата си усмивка, сякаш и той бе доволен.

Според другите корабът много се бавеше, преди да тръгне, докато за Гери всичко мина изненадващо бързо и без никакви усложнения...

Скоро гората остана зад тях. Вече се чуваха имената на отделни селища, разположени далеч от бреговете навътре сред хълмистата местност. На първата спирка, която не беше пригодена за големи плавателни съдове, а само за междинна връзка, Естебано пристъпи към Гери, заговори му нещо и го прегърна. И преди още Гери да разбере, че Естебано ще слезе тук и ще продължи пеша до родното си място, момъкът се извърна, натъжен от раздялата и същевременно радостен, че отново ще види близките си, още веднъж към Гери, махна му с ръка от пристана, вече полуизвърнат напред, и скоро изчезна зад хълма.

През следващите часове Гери се почувствува особено самотен, изпадна в някаква нова непривична самота. Замисли се:

„Та нали така се чувствах и когато оня Хилсъм напусна полуострова? Защо замина той? Къде отиде? За какво? Междувременно той отдавна вече се е върнал. Ако е изпратил преследвачи подире ми, аз съм се бил измъкнал навреме. Виж, Естебано не е имал никакви задни мисли по мой адрес. Та аз не можах, дори да си поприказвам истински с него. И добре, че стана така. Но Хилсъм? Нима той действително беше човек със задни мисли? Ще ми се да вярвам, че не е бил.“

Скоро един от спътниците му го попита защо не бе слязъл заедно с Естебано. Гери го запита учудено:

— Че защо трябваше да сляза с него?

— Ами аз мислех, че сте роднина, защото той отиде да те вземе с лодката и през всичкото време все се грижеше за тебе в лагера ни.

Гери отвърна:

— Че нали вие го изпратихте с лодката да ме вземе? Не си ли спомняш?

— Аз лично още тогава си мислех, че той ти е по-малък брат или изобщо, че сте нещо роднина. Ние всички бяхме толкова уморени, а той веднага се съгласи да отиде да те докара.

Гери заключи от този разговор с удовлетворение, че се бе сраснал с тази група хора, а оттам — и с хората на страната. Как иначе можеше да сметнат Естебано за негов по-малък брат?

Тъй като по време на пътуването хората се бяха развеселили и поотпуснали, той можа по-лесно да се поразговори с някои от тях. Реши, както имаха намерение мнозина, да слезе на пристана, съединен чрез шосе навътре към сушата с едно селище, където се намиреше управлението на търгуващата с дървен материал фирма.

Селището се оказва малко градче. Доста голямото предприятие се намиреше в покрайнините му. Заплатите на хората бяха изплатени още на парахода. Както всички останали и Гери искаше да се порадва на живота. Затова никой не се изненада, когато той тръгна да обикаля кръчмите издокаран. Повечето магазини и заведения тук принадлежаха на тяхната фирма. В градчето имаше достатъчно млади хубавички момичета; не се наложи Гери да търси дълго. Една, която не бе свикнала още със занаята си — погледът ѝ блуждаеше плахо, когато казваше обичайните думи, — се приближи към Гери. Може би той и се стори по-малко груб от останалите. Отведе го в една кръчма. Името ѝ беше Луиза. Хареса се на Гери и двамата останаха заедно в малкото селище — полуградче-полусело. Луиза не се учудваше на нищо и не му задаваше никакви въпроси. Мислеше си, че е имала късмет, като е попаднала на този човек, който от своя страна също не я разпитваше, беше мълчалив и не се скъпеше да плаща, макар и с мярка.

Междувременно мъжете от предприятието за дървен материал бяха подхванали отново работата си във фабриката или бяха постъпили някъде другаде. Само един срещна Гери и Луиза и рече усмихнат:

— Добре стана за тебе, че те взеха за горкия покоен Алберто от списъка.

Гери не желаше да си спомня повече за това. Според паспорта си той се наричаше Хосе Ернандес, това си беше така и го задоволяваше напълно. Той си мислеше, че ще бъде най-добре да се върне колкото се може по-скоро на спирката, оттам обратно нагоре по течението до летището и после в град Кларо Хоризонте. Беше изпратил там доста отдавна пари на свое име. Искаше сега да си ги вземе от банката и да заживее някъде спокойно. Щом като досега не го бяха открили — ако на времето разказът на фермера Гонсалес се отнасяше за него, а не за някой непознат и за някоя съвсем непозната изоставена жена, в края на краищата имаше не малко изоставени жени, — това значи, че в Кларо Хоризонте ще му изплатят парите без никакви спънки.

Дъждовният период вече беше започнал и те прекарваха всеки ден спокойно по няколко часа по кафенетата и кръчмите. Когато неочаквано заяви на Луиза, че трябва да замине, това така я потресе, че след кратко обмисляне той я попита дали е съгласна да го придружи до Кларо Хоризонте. Макар нищо да не го свързваше с нея, щеше да му бъде приятно тази доверчива девойка да остане край него още известно време, тъй като сега му предстоеше нещо неприятно. Тя се съгласи с радост. Никога досега не бе летяла със самолет. А Гери беше доволен, че от възбуда девойката не питаше нищо.

Още по-голяма беше нейната радостна уплаха, когато веднага след пристигането ѝ той ѝ купи дрехи и обувки, каквито тя не бе имала никога досега, дори не бе и подозирала, че съществуват. Гери забеляза, че тя бързо се ориентира по жените в града как трябва да се облича и движи. Отначало двамата се настаниха в един среден хотел. Какво да чака още? — попита се сам Гери. Набра смелост да отиде в банката, сякаш щеше да скача в морето или във въздуха.

Изплатиха му спокойно цялата сума. След като вече бе сложил глава в торбата, той реши и се представи на банковия директор, от когото поиска да му даде някои сведения.

Сега вече беше сигурен, че никой не бе тръгнал по следите на парите му. Мислеше си:

„Ето че ми се бе удало да срещна близък човек. Хенри Максуел, моят приятел, бе ме посъветвал добре. Там през войната във Виетнам

намерих истински приятел.“

Междувременно Луиза бе свикнала с необичайните за нея неща в града. Прехвърлиха се от средния хотел в по-скъп. След като бе ходил в банката, Гери си мислеше:

„Истинско спокойствие ще намеря едва когато изобщо вече няма да чакам нищо. Какво чакам в същност? Полицията? Ами ако тя никога не дойде, какво ще чакам тогава?“

Веднъж по време на обяд влезе в разговор със седящите на съседна маса. Бяха двама търговци на скъпоценни камъни на път за Изумрудената долина. Единият бе широкоплещест, едър, с мустаци, които изглеждаха като лакирани с черна боя. Другият беше чевръст, дребен. Двамата се наричаха помежду си Дон Ернесто и Дон Алфредо. Не можеше веднага да се разбере кой е помощникът. Говореше главно широкоплещестият, който убеждаваше Гери да замине заедно с тях. Те двамата имали връзки и той можел много лесно да утрои парите си.

Гери се осведоми как се вършат подобни сделки. Оня с мустаци му описа подробно връзките и препоръките им. Другият го оставяше да говори и разглеждаше Гери — твърде настойчиво, както се стори на Гери — и неочаквано прекъсна приятеля си:

— Но аз вече съм виждал някъде лицето ви!

За миг в главата на Гери се развихри истинска буря.

„Дали все пак са намерили следите ми? Може би някой от преследвачите ми е бил на парахода на търгуващата с дървен материал фирма? Аз действително не огледах внимателно хората. Ако ме преследват още оттам, значи, са открили накъде съм заминал от полуострова. Следователно все пак Хилсъм ги е изпратил по следите ми. Но аз не искам това да е бил Хилсъм, не искам да е бил той.“

Чевръстият дребен мъж рече:

— Спомних си. Преди няколко дни ви видях тук в града, в банката.

А Гери си помисли:

„Няма да вървя с тях в Изумрудената долина. Ще тръгна на запад. В планините. Ще си намеря там някое местенце с хубава паша и добитък. Поне от тая работа разбирам.“

На Луиза той заяви:

— Утре заминавам.

Тя го погледна втренчено.

— Аз те попитах дали си съгласна да ме придружиш до Кларо Хоризонте.

Но тя беше толкова обърквана, че той добави:

— Това място тук е добра стартова площадка за теб. Имаш облекло, каквото през живота си нямаше да можеш да си набавиш. Хотелът ти е предплатен за цял месец. Ето ти и пари за храна за целия месец.

Гласът му беше спокоен, ала тя разбра, че е безсмислено да го разубеждава. А Гери си помисли:

„С Луиза всичко ще свърши лесно, съвсем открито, не тайно, както на времето с Елиза.“

Когато седнаха за последен път да се хранят на съседни маси, той каза на двамата търговци, че някаква неотложна работа го карала да замине.

— За Богота ли?

— Не, не, на запад.

— За Ибаге? Или за Манисалес?

От техните любопитни въпроси той можа да си направи някои изводи. Луиза слушаше неподвижна. Той не й бе дал никакво обяснение за своето ненадейно заминаване...

Новото начало бе излязло сполучливо. Очакваше го втори живот, за какъвто мнозина открай време са мечтали напразно. Никаква нишка не го свързваше повече с миналото. Явно никой не го преследваше. Ала той все пак си остана нащрек. Измежду всички невъзможни случаи едно предизвикано от Хилсъм преследване му се струваше най-неприятно. Ала сега и тази мисъл бе отхвърлена. Онова, което му предстоеше, зависеше от него самия.

След като слезе от самолета на последното летище, той потърси пътя си на картата, закована с кабърчета на една дъска повече за украшение на бюрото, отколкото за употреба. Градовете не го привличаха. Реките го привличаха само за да стигне по тях до Сиера. Бе чувал, че около селището Санта Хосефа имало пасища в западната част на високото плато, преди склона на Сиера. Откри на картата една спирка край реката, която извираше някъде навътре в планината и се вливаше далече надолу в голямата река Магдалена. Той, Гери, обаче щеше да обърне гръб на земята, която прекосяваше тази река. Нямаше

повече желание да вижда река Магдалена. Ще заживее сигурен и спокоен живот някъде на някое високо плато сред планините.

Стигна до самоволно определената си цел след всевъзможни затруднения, които му доставиха удоволствие. Междувременно беше научил от дочути разговори, че от последното пристанище — понагоре реката не беше плавателна поради водовъртежи и водопади — тръгвала колона камиони към Санта Хосефа. Освен отделни ферми и бедни селца по лъкатушното шосе на този склон на планината нямало повече селища.

Той тръгна заедно с товарния транспорт, който прекосяваше местността всеки втори месец чак до склоновете на планината и се връщаше оттам обратно с нова стока. Понякога дори с определен товар добитък. Освен говедарите, носачите и стоката камионите вземаха и някои пътници, които или слизаха някъде по пътя, или отиваха до крайната цел на транспорта. Сядаха и спяха кой както може, хранеха се по спирките.

Колкото и да го бе раздрусал камионът, Гери беше доволен от това пътуване през хълмистата местност. Имаше склонове, остри завои. Спътниците му разговаряха за различните си намерения, за търговията си с ориз, кафе, памук, дървен материал, мед и полускъпоценни камъни, а и с добитък. Когато попитаха и него, Гери отвърна уклончиво, че трябвало да стигне до едно ранчо зад Санта Хосефа. Говедарите разправяха, че отивали да вземат някаква особена порода говеда от платото Лас Пинас, които щели да превозят главно с параходи до вътрешността на страната за един голям фермер, който много държал на тази порода.

Един дребен, кокалест, жилав човек, с жълта като щавена кожа носеше огромен чувал. Когато по едно време той бръкна вътре, Гери видя, че чувалът беше пълен с най-странни и разнообразни неща. Ръчни мелнични, сита и други сечива, каквито могат да се купят в големите магазини, но сигурно не и в Санта Хосефа. Един от пътуващите попита дребния човек какво ново има у тях. От разговора Гери разбра, че онзи е глава на семейство от някакво село, разположено на високото плато сред планините, които отначало се появили безкрайно бавно, после отново изчезнаха от погледа, сякаш се бяха мярнали насън, но накрая все пак се издигнаха пред тях вечни, съвсем истински и недостъпни.

Една вечер пристигнаха в градчето Санта Хосефа. Слънцето още се отразяваше по покритите със сняг върхове. Гери гледаше нагоре към един залян от слънчеви лъчи, упорито блестящ връх, залог за вечна сигурност. После заспа в странноприемницата в едно легло, което му се стори удобно и сигурно, защото нищо вече не го терзаше.

Сутринта той изпи кафето си почти спокойно. Разказа на собственика за последната отсечка от пътуването си, за своите спътници, за дребния човечец с големия чувал. Оказа се, че стопанинът на странноприемницата го познава.

— Той всяка година ходи да прави покупки за семейството и за съседите си.

Странноприемницата беше разположена на откритото шосе, тук бе последната спирка за почти всички преминаващи транспорти. Зад селището шосето се разделяше на няколко утъпкани от много стъпки пътеки, водещи към малки селца или отделни ферми.

Гери научи, че последното ранчо, до което можеше да се стигне оттук, се наричало на името на собственика си Батиста Гомес и било разположено по-нависоко и издълбоко сред планините от Санта Хосефа. Осведоми се колко време му трябва, за да стигне там. Замисли се какви ли ще да са това ранчо и неговите обитатели. Може да са добронамерени хора. Може стопанинът да е щедър човек като онзи, Гонсалес, при когото той бе работил като надзирател. Ще го преценят и ще го оценят. Ще го приемат да прекара при тях студения сезон.

Когато изрече на глас това свое предположение, собственикът на странноприемницата му се изсмя:

— Хайде бе, с тоя тип на глава не се излиза. Ужасен мерзавец. Попаднеш ли в неговото ранчо, ще те кара да работиш до смърт. Дявол го знае защо мъчи и себе си, и останалите. Ни жена има, ни деца. А оня мъж с големия чувал живее на платото Лае Пинас. Там има пасища и добитък като никъде другаде. Там човек може да си опита щастието, ако мисли да вложи малко пари.

Гери веднага си помисли:

„Аз мога да вложа пари. Пък и разбирам от тая работа. Там бих могъл да се установя.“ И той се осведоми как да стигне дотам през планините.

— Когато въздухът е ясен — заразказва стопанинът на странноприемницата, — може да се видят върховете, които са още по-

високи от тези тук пред нас. Платото се намира между двете планински вериги. Там има дори едно частно летище. То е собственост на фирмата, която добива мед между по-следващата и третата планинска верига. Не съм чувал никога обаче да вземат и пътници, може би само понякога някои с много дебели връзки. Ако искате да стигнете до Лас Пинас, ще трябва да се изкатерите най-напред по склона тук пред нас, през нощта ще видите там огньовете на пастирите, после ще стигнете до един удобен планински проход, който ще ви отведе до платото. Трябва да вървите все на юг, защото отвесната част се спуска рязко на североизток към долината, където се е настанил този същият Гомес. В неговото ранчо обаче има достатъчно слънце, защото на отсрещната стена планината се спуска меко надолу, той дори е засадил склона, добитъкът му обаче пасе откъм нашата страна. Той не разрешава никому да прекоси земите на неговото ранчо, за да може да се прехвърли по полегатия склон към прохода.

Гери мълчеше. Преценяваше чутото.

Купи си всичко, което щеше да му бъде необходимо, също и провизии за доста дни, за да не бъде принуден да прибегва веднага до гостоприемството на хората от Лас Пинас. В магазина се натъкна още веднъж на отговорника на транспорта, с който бе дошъл. Онзи никак не се учуди на срещата им. Гери бе казал, че ще посети едно ранчо близо до Санта Хосефа. На въпроса на Гери той отговори, че семейството му живеело в Богота. След три пъти по шест седмици път натам и обратно той прекарвал един месец у дома си. По време на пътуването погледът му се бе сторил на Гери остър и дебнеш. Сега човекът му се видя спокоен и равнодушен. Гери си помисли: добре му е на тоя, прекарва си отпуската у дома. Припомни си красивата жена, която бе изоставил така неочаквано. Добре щеше да му е при нея. Тя би го посрещнала с радост.

В странноприемницата посетителите и главно стопанинът одобриха решението му. Те се надяваха, че той сигурно ще слезе пак насам през годината и ще им разкаже как е осъществил намеренията си.

На сбогуване стопанинът го дръпна настрана.

— А защо се бяхте спрели най-напред на Гомес? Имате да му предадете нещо ли? Не отивайте при този човек. При него никой не е прокопсал.

— Добре, добре — отвърна Гери, — нямам да му предавам никакво съобщение. Нали знаете, че когато човек пътува дни и нощи, чува най-различни неща. Някой просто бе споменал името му.

През нощта на склона просветна огънят на пастирите. Той привличаше неудържимо Гери. На другата вечер все още вървеше натам. Защото, макар да бе тръгнал рано сутринта, изкачването се проточи много по-дълго, отколкото бе предполагал. Насядалите около огъня мъже го срещнаха с учудени погледи; поканиха го при себе си. Той яде и пуши и се опита да се включи в разговора им, макар че трудно разбираше говора им. Пастирите събираха добитъка от крайните, отдалечени едно от друго селища, за да го пасат тук на планинските поляни.

Сред мъжете имаше и двама пастири от хората на Батиста Гомес — баща и син — един изпостелял старец, който пестеше всяко движение, и едно здраво като кремък момче.

На този скат тревата била много сочна. Всички пастири се събираха тук нощем. Споменаха развеселени, че собственикът на голямото ранчо не одобрявал много-много техните сбирки. Не позволявал на своите пастири да се събират с другите, нито пък добитъкът му, сякаш той можеше да хване краста от чуждия добитък.

Описаха още веднъж на Гери пътя, за да стигне по-лесно до планинския проход. Гери попита дали има селища от другата страна на втората планинска верига. Тогава научи, че по-нататък, а в Санта Хосефа това „по-нататък“ му се бе сторило като края на света, имало още едно плато, върху което били разположени няколко села, след това се проточвала друга планинска верига, зад която била голямата мина, и чак оттам се стигало, ако имал човек късмет, до морския бряг. За това хотелиерът в Санта Хосефа не бе и споменал дори.

— Оттук обаче жив човек не е стигал дотам. Веднъж само дойде един откъм морето.

„Ако успея да се заселя на това плато — помисли си Гери, — няма за какво да слизам до морето. Кой ще ме намери там? Дори Хилсъм да е изпратил подире ми някого — но не, той не е изпратил.“

Показаха му от кои камъни и как можеше да избие искра, за да си подпали огън, какъвто бе виждал по склоновете от Санта Хосефа.

Загърнаха се в завивките си за сън. Всички заспаха със същата охота, с която преди това бяха говорили един през друг или се бяха

опитвали да се разберат помежду си. Гери заспа спокойно като дете.

През следващата нощ бе се изкачил вече толкова високо, че огънят на пастирите остана да блещука дълбоко назад. От хралупата, която си бе избрал за нощно убежище, той виждаше светлините на Санта Хосефа. Сега видя също така ясно на запад, зад планинската верига, която го бе изненадала от ниското, две по-високи планински вериги. Покритите им с лед зъбери още блестяха под последните лъчи на изчезналото от погледа му слънце. Гери усети някакво удовлетворение, сякаш и той притежаваше частица от този необятен свят. Пъхна се в спалния си чувал. Извади една цигара. При това си спомни за своя приятел Хенри. Не във връзка с паспорта си. Просто така, спомни си как Хенри му се беше надсмял, когато той извади последната цигара от пакета и я изпуши сам.

Заспа бързо.

Трябваше да напрегне сили, за да тръгне отново на път. Колко лек бе станал въздухът! Лек за летене, но не и за изкачване. След като изминеше и най-малката отсечка, се чувствуваше изнурен до крайност. Ако не се чувствуваше напълно сигурен сред тези бездни, той дори би съжалил за някоя гореща, замъглена от изпарения низина. Учуди се малко защо още не бе стигнал началото на планинския проход. Сега обаче часовете нямаха значение, та дори и дните.

Отпусна се на земята и започна да дъвче първото попаднало между пръстите му парче сухар. Беше полубуден и все пак достатъчно буден, за да мисли за това и за онова, непоследователни мисли, които не го караха да се задълбочава. Ала нещо го притесняваше, а накрая дори започна и да го потиска. Какво беше то? Нищо не го заплашваше. Дори мисълта за онзи човек, който му бе станал спътник за известно време на полуострова и после неочаквано и безпричинно, а може би и с лошо намерение го бе изоставил, сега бе станала излишна. Когато отметна бавно глава назад, той видя два блестящи ледени върха, които бяха от следващата планинска верига зад високото плато, към което се стремеше той, без някой да го принуждава, без заповед, само за да може да продължи там спокойно да живее. Гъсталакът, върху който лежеше, се подаваше от една пукнатина сред скалите, където се бе запряла голяма буца пръст. А когато се огледа с мъка настрани, той видя тук-там все още червени петна от слънчевата светлина, които обаче веднага изчезнаха от погледа му.

Глух и сив стана изведнъж каменният свят, сред който бе попаднал. Когато се напрегнаше и отпусна глава ниско назад, звездите не го успокояваха. Сън не го ловеше въпреки голямата преумора, защото се чувствуваше все по-силно потиснат. Дълбоко вътре в тялото му го измъчваше непозната болка. Не можеше да разбере какво го боли, нямаше никакви рани по тялото си. В съзнанието му кръжаха безброй разкривени, обгорени лица, които бързо се стопяваха като лед в огън.

Реален и досегаем беше само образът на момчето, което бе дошло да го прибере с лодката и се бе погрижило за него, после бе пътувало заедно с него по обратния път, а след това неочаквано бе слязло и изчезнало сред сушата на път към своите. И както се отлепва лист от лист, той съзря лицето на едно друго момче, на сина на фермера, което бе усетило, когато се разделяха, че той няма да удържи обещанието си. Ала всичко това нямаше нищо общо с онова, от което той не можеше да се отърси сега сред тези чукари.

Най-сетне се оформи съвсем ясно очертано лицето на малкия му брат с изпълнения с очакване поглед. Гери трябваше да му остави поне последната цигара от пакета, който бе донесъл за дядо си. Той усещаше сега съвсем осезателно разочарованието на момчето, когато брат му, след едно зло, почти предлагащо движение, пхна все пак цигарата в пакета, а пакета в джоба си.

И той си помисли:

„Защо постъпих така?“

Сви се и започна да зъзне. Когато леденото слънце захапа плътта му, той се опита, надмогвайки отпадналостта си, да поеме все пак нещо топло в стомаха си. Отвори една консервна кутия.

Стъкна малък огън, без сам да съзнава — съвсем старателно, така че никой да не може да го забележи. Хапна малко, после завърза отново чувала си и тръгна. Тук склонът беше почти гол, имаше само някакъв остър трънак. Мина му през ума, че сигурно е пропуснал планинския проход. Трънакът дращеше лицето му, ала той не можеше да го отстрани от пътя си. Силите му стигаха само да пропълзи.

Не успя да се задържи никъде, когато полетя надолу. Една последна мисъл се стрелна през главата му: „По дяволите, парашутът не иска да се отвори!“

От ранчото на Батиста Гомес хората видяха как ятото лешояди се спусна надолу към някаква цел и се приземи само след няколко целенасочени кръга. Мястото бе извън фермата, не много отдалечено, в сянката на стръмната скала. Хората се запътиха веднага натам. Не беше нито за пръв, нито за последен път неопитно пастирче или добиче от някое стадо да се сгромоляса долу.

Пренесоха в ранчото жалките останки от мъртвеца. Фермерът — груб, решителен мъж — опипа здравия, почти съвсем запазен още колан, който бе носил падналият непознат. От вътрешната страна на колана бе зашита кесията му; в нея имаше само малко пари и паспорт на името Ернандес. С приглушен, но заплашителен глас фермерът заповяда на хората си да дадат всички пари, защото пребилият се сигурно е носел повече в себе си. Мъжете знаеха, че господарят им няма да се церемони много, и затова веднага оставиха на масата всичко, което бяха задържали за себе си. Стопанинът прибра парите, както и паспорта, в случай че някога дойде някое служебно лице да попита за него. Но такова лице никога не дойде.

Понякога, колкото се може по-рядко и за по-кратко време, Гомес отиваше на кон до Санта Хосефа на пазар или на църква. Когато седна да пийне нещо в странноприемницата, стопанинът го попита дали не се е отбивал при него един непознат, който разпитвал предишната година за него. Фермерът отвърна:

— За мене ли? Че защо? Кой го знае. Аз не знам нищо за такъв човек.

Хилсъм продължи своите изследвания още дълго време. После се върна в Щатите, където изнесе няколко доклада. А след това се зае да опише спомените си. Основаваше се на бележките си, направени с дребен шрифт за най-важните му ежедневни наблюдения.

Следвайки записките си, той стигна до посещението на приятелското съседно племе в онова селище от наколни жилища сред полуострова, до което можеше да се стига само по време на недъждовния период. Описа в своята книга най-подробно празненството в чест на тяхното идване. Запъна се, търсейки думи, за да опише голямото си учудване, когато бе видял сред аборигените

непознатия човек. В бележника му бе записано: „Колумбиец? Защо е тук?“

По време на своите пътешествия Хилсъм бе имал толкова странни запознанства, бе виждал толкова различни хора, че след известно време бе забравил мнозина от тях. Сега обаче, предизвикан от спомена, той видя неочаквано пред себе си съвсем ясно образа на онзи непознат, сякаш той стоеше изправен пред него. Помисли си дори, че този непознат, на име Ернандес, сякаш винаги бе живял някъде край него, подобно на някакъв свидетел на всички преживявания, които ни носят работата и приятелствата. Можеше да повтори всичките им разговори, обясненията, които му бе давал този човек, който бе твърдял, че е дошъл на полуострова по работа като Хилсъм.

Сега той видя написаните от собствената му ръка малки въпросителни след думите: „Защо е тук?“

„Значи, не съм бил много сигурен от първото си впечатление — продължи мислите си Хилсъм. — Той бе изчезнал безследно по време на отсъствието ми. Защо?“ И отново се замисли по този въпрос, както се бе замислил и тогава. Ала колкото и странно да бе, вместо да се разсее с течение на времето, споменът му се връщаше още по-упорито назад в миналото. Чак сега той си припомни отделни подробности от взаимните им разговори. Чувахе дори интонацията на думите, които му бе говорил онзи човек, без да се замисли, полупряко волята си, понякога с такъв един поглед, сякаш му се иска да върне назад казаното. В съзнанието на Хилсъм се бе загнездило убеждението, че този човек, когото случайността му бе изпратила за спътник, непременно бе искал да скрие нещо.

„Той искаше да бъде сам — помисли си Хилсъм, — нека си бъде.“

И Хилсъм задраска думите, с които бе описал срещата им. След това прегледа още веднъж основно бележника си и унищожи всяка дума за онзи човек. Сякаш някой можеше все още да го открие в тази тетрадка, той заличи всяка следа завинаги.

1975 г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.